

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **W. M.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 20 lutego 2026 r.

wniosku obrońcy skazanego w przedmiocie wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza od udziału w kasacyjnej sprawie V KK 139/25,

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Obrońca oskarżonego W. M. pismem z 17 czerwca 2025 r. wniósł o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. SSN Stanisława Stankiewicza od udziału w kasacyjnej sprawie V KK 139/25. Autor wniosku w jego uzasadnieniu wskazał, iż SSN Stanisław Stankiewicz z uwagi na tryb powołania na stanowisko sędziego nie posiada przymiotu niezawisłego i bezstronnego sądu w aspekcie instytucjonalnym, który to standard określony został w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. W ocenie wnioskującego, rozpoznanie kasacji przez SSN Stanisława Stankiewicza skutkować będzie naruszeniem standardu wynikającego z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, wskazując w części motywacyjnej uzasadnienia

wniosku na szereg judykatów sądów międzynarodowych i krajowych, przede wszystkim uchwały SN i TSUE i ETPCz. Alternatywnie autor wystąpienia wniósł o rozważenie przedmiotowego wniosku w kontekście zrealizowania przesłanek z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wniosek w aktualnym stanie procesowym należy uznać za niedopuszczalny z mocy ustawy, co skutkować musi pozostawieniem go bez rozpoznania.

Z przedstawionej w nim argumentacji wynika, że jego autor domaga się wyłączenia wskazanego we wniosku sędziego SN od rozpoznania sprawy II KO 133/24 ze względu na wadliwą procedurę powołania go na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, mianowicie z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Z treści art. 41 § 1 k.p.k., na który powołuje się obrońca, wynika jednak, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Judykatura ukształtowała na gruncie art. 41 § 1 k.p.k. określony katalog przesłanek wyłączenia sędziego, które wywodzą się z relacji sędziego i strony postępowania, oceny zachowania sędziego w toku rozpoznania sprawy, czy też jego zachowania i wypowiedzi poza rozprawą dotyczących przedmiotu procesu. Włączenie do takiego katalogu okoliczności wadliwości powołania na urząd sędziego, budziło w judykaturze uzasadnione wątpliwości, które wyraźnie i jednoznacznie rozstrzygnął wyrok Trybunału Konstytucyjny z 4 marca 2020 r. (P 22/19). Wykluczył on bowiem dopuszczalność objęcia ich zakresem art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. Stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w treści obowiązującego od dnia 15 lipca 2022 r. unormowania przewidzianego w art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.), dodanym przez art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U.2022.1259) zmieniającej ustawę o Sądzie Najwyższym, który bezwzględnie i jednoznacznie wskazuje, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności, a ich badanie może nastąpić

wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 29 § 5 przywołanej ustawy o Sądzie Najwyższym. Od tego momentu, w myśl zasady *lex posterior derogat priori*, obowiązuje skutek derogujący art. 41 § 1 k.p.k. w tej jego części, w której przedmiot obu regulacji mógłby się pokrywać. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest konieczność uznania, iż niedopuszczalne jest rozpoznawanie wniosku o wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści tego wniosku wynika, że dotyczy on okoliczności przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, która to regulacja wyłącza odrębne procedowanie w tym zakresie.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, iż w żadnym ze wskazanych trybów podstawą wniosków inicjujących poszczególne postępowania – odpowiednio: o wyłączenie sędziego oraz testu niezawisłości i bezstronności, nie mogą stanowić okoliczności o charakterze ustrojowym. W przypadku art. 41 § 1 k.p.k. chodzi wyłącznie o okoliczności tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności w danej sprawie. Nie są nimi, bo nie mogą być, wątpliwości co do bezstronności sędziego wynikające z kwestionowanego trybu jego powołania, a więc dotyczące jego statusu. Na tym etapie postępowania stoi temu na przeszkodzie art. 29 § 1-3 uSN. W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawa stanowi, iż "[n]iedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego, lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości" - art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: "okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności". Tak właśnie jest w niniejszej sprawie, gdyż podstawę wniosku stanowiły okoliczności dotyczące trybu powołania SSN Stanisława Stankiewicza.

Sąd Najwyższy w tym składzie nie podziela również stanowiska, iż udział w rozpoznaniu sprawy sędziego Sądu Najwyższego, który na ten urząd został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, wywołuje sam przez się i w każdym przypadku stan

nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., postulowany w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. sygn. akt BSA I-4110 -1/20). Przypomnieć należy, iż uchwała ta pozbawiona została charakteru normatywnego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. sygn. akt U 2/20, co powoduje, iż Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie, w świetle treści art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, nie był nią związany. W świetle przywołanego art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają bowiem moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Wobec tego żaden sąd nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też samodzielnego podważania obowiązywania jego wyroków.

Zważywszy powyższe tudzież fakt, iż zgodnie z art. 8 ust. 1 Konstytucji RP, konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, argumentacja oparta na tezie, że sąd z udziałem sędziów powołanych w kwestionowanym trybie nie jest sądem ustanowionym na mocy ustawy i nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, nie mogła zostać uznana za trafną.

Na koniec podnieść należy, iż wbrew twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu wniosku obrońcy, w rozpatrywanej sprawie nie ma podstaw do przyjęcia, jakoby skutek uczestnictwa w składzie sądu SSN Stanisława Stankiewicza mogła zostać naruszona zasada niemożności orzekania we własnej sprawie. Wniosków lub żądań o wyłączenie uzasadnionych tylko okolicznościami o charakterze ustrojowym nie można uwzględniać z tego tylko powodu, iż tożsamy ustrojowy zarzut odwoławczy znajduje zastosowanie także do osób go rozpoznających. Bez zindywidualizowania poddających się ocenie sądu okoliczności podnoszonych w realiach dotyczących danej sprawy, w aspekcie związanych z nią konkretnych faktów leżących również poza płaszczyzną ustrojową, pozostają one w sferze wyłącznie teoretycznej, niepowiązanej odpowiednio ani z konkretną sprawą, od udziału w której wniosek o wyłączenie zostaje złożony, ani z określonym sędzią, którego wniosek ten dotyczy (zob. postanowienia SN: z 21 czerwca 2023 r. sygn. akt IV KK 460/19; z 10 sierpnia 2023 r. sygn. akt V KK 162/22; z 31 października 2023 r. sygn. akt V KK 358/23; z 16

stycznia 2024 r. sygn. akt III KK 293/23, OSNK 2024/4/22; z 11 lipca 2024 r. sygn. akt IV KK 142/24; z 11 października 2024 r. sygn. akt II KO 110/24; z 18 marca 2025 r. sygn. akt III KK 410/24). W ugruntowanym, wieloletnim orzecznictwie jasno wskazuje się, że zasada ta ma odniesienie wyłącznie do takiej sprawy, która wprost ma związek z osobą sędziego i którą sędzia jest osobiście zainteresowany, zaś związek sędziego ze sprawą - zgodnie z powyższą regułą - musi mieć charakter bezpośredni (co już wyżej podkreślono). Oznacza to, że pomiędzy sprawą określonego sędziego, a jego osobą, nie ma ogniw pośrednich (zob. postanowienia SN: z 10 stycznia 2002 r. sygn. akt IV KZ 83/01; z 5 października 2022 r. sygn. akt V KK 329/22; z 30 listopada 2023 r. sygn. akt I ZO 75/24; z 31 stycznia 2024 r. sygn. akt I ZO 17/24; z 28 czerwca 2024 r. sygn. akt I ZO 95/24; z 30 stycznia 2025 r., I ZO 114/24; z 22 maja 2025 r. sygn. akt V KS 16/25; wyrok SA w Gdańsku z 15 grudnia 2016 r. sygn. akt II AKa 361/16; wyrok SA w Szczecinie z 22 listopada 2017 r. sygn. akt II AKa 34/17). Skoro sprawa ta w żaden sposób nie będzie miała wpływu na sferę uprawnień lub obowiązków prawnych tego Sędziego, bądź jego interesów, to nie będzie orzekał we własnej sprawie (zob. postanowienia SN: z 30 listopada 2023 r. sygn. akt I ZO 75/23; z 4 września 2024 r. sygn. akt I ZO 144/24; z 2 października 2024 r. sygn. akt V KK 282/24).

Z powyższych względów, wobec niedopuszczalności wniosku obrońcy, Sąd Najwyższy zobligowany był do pozostawienia go bez rozpoznania.

W kwestii alternatywnego wniosku nadmienić jedynie należy, iż Prezes Sądu Najwyższego zarządzeniem z 1 lipca 2025 r. na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 29 § 6-9 i 24 ustawy o Sądzie Najwyższym odrzucił wniosek obrońcy o zbadanie spełniania przez SSN Stanisława Stankiewicza wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących powołaniu i postępowaniu po powołaniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[J.J.]

[a.ł.]

Ryszard Witkowski